

A' ROMAI TSÁSZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indílt BÉTSBÖL Kedden 22. Májusban 1792.

Belső Tudósídsok.

A' Fels. Tsászárnénak holt teste a' múlt Szeredán ki-nyitattott, és bé-balzsamoztatott 's. t. Pénteken a' belső része a' nagy Templomba, a' Szive pedig, a' szokás szerint az *Augustianusok* Templomába egész pompával bé-tézetett. Szombaton pedig estvéli 7 és 8 között teste a' Felségének, a' Kapuzinusoknál lévő F. Tsászári Királyi Temető-bőlba szokott utolsó tisztelettel bé-tézetett. A' 3 következő napokon Vigiliák tartattak, és a' más 3 következő napokon Lélekért való Sz. Misék. — Az Udvari gyász Szombaton újra el-kezdődött, és a' szokás szerint fog tartatni. — Ugy értjük hogy néhai meg-bóldogúlt F. Tsászárnénknak 12 millióm kész pénze, és 5 milliómot érő drága kö-

ve (Schmukja) maradott volna. — A' mellette szolgált személyeknek igen szép Testamentomot tett. Azon Doctor Urnak, ki szülei alkalmatosságával mindég mellette vólt, minden esztendőre 5000 n. forintja fog járnai hóltig. — A' szoba Leányainak két két ezer forint. Drága köveit 4 Leányainak osztáta. Fő Udvari Mesternéjének Gr. *Bothyániné* Alszony ő Enjának örök emlékezetül 10-ezer forintot érő *Schmukat* ajándékozott — különben a' F. Királyt tette mindenekben örökösse. — Gr. *Eszterházy* Ferentz Ur ő Nga, a' vólt néhai Kantzelláriusnak fia, szerentsésen visszazérkezett a' napokban Nápollyból. A' Nápollyi Felsőges Királyné egy Hertzeget szült ezen hónapban.

A' *Kinszky* könnyü Német Lovas Serge még tsak 18-dikban mozdult-meg, és a' mondatik, hogy ezen Sereg *Frankfurtba* lenne a' Tsászári Koronázás alatt, és annak-utánna mozdúlna küjebb.

A' Határnok Sergekből tsak 1 Batalion *Városi* és 5 Batalion *Sclavoniai* fegyveresek vagnak útban Belgium felé. — — Generál és egy Magyar Gyalog Seregnek Tulajdonosa *Orosz Jozef* Ur meg halálozott; ezen hónapnak 11-dikén Kálsán.

Hertzeg *Gallitzin* a' Muzka Udvari Követségget le-tette, és ugy marad itt Bétsben tsak mint magános ember. Ennek helyyébe a' mi F. Udvarunk mellett Követté tétetett az Orosz Tsászárnéól G. *Rusdmovszky* Ur, ki már itt-is vagon.

A' *Wurmzer* egész Európában híres Magyar Húfzár Serge holnap reggeli 7 órakor mégyen Bétsen kerefztül a' Frantziákra.

Apró jegyzések.

Tegledből Májusnak 14-dikén azt irják, hogy itten a' Május igen hideg. (Bétsben-is az még eddig) 7-dikben estvéli 8 óra tályban olly jég-első esett, hogy a' *Tapio Búskei*, *Szent-Mártoni* határt egészfizzen el-verte, és rétek olly fejezek, mintha lepe.

lepedővel vólnának bé-vonva. — Az eddig *Ferontz* Király nevet viselő Vasas Sereg útban vagon, és ezen hónapnak 18-dikán *Pestnél* Sátorba száll, a' *Zeschwitz* Vasas Serge pedig *Buddnál*.

Pestről iratik. A' F. Királyi N. Testörzd Seregnek számára a' *Pesti* részen lévő Kir. nagy épületben vagon szállás készítve. A' F. Királyi Ministerium a' fő Hertzeg Palatinus *Residentziájába* szállítatik, a' hol lészzen az egész F. Udvar is. — A' F. Királynak 3, a' Királynénak 5, a' Ministerek között pedig mindeniknek két két szobái lésznek. — Már 17-dikben majd minden V-megyék Deputatsai meg-érkeztenek vala Budára az Ország-gyűlésére. — 17-dikben már 4-dik játékra nyitott vala ajtót Pesten a' Nemzeti Jádzó Társaság, és a' bámulásig jól viselik magokat. E' már annak bizonyos jele, hogy Nemzeti nyelvünk valahára győzedelmeskedik, és mind Nemzetünk, mind nyelvünk ki-pallérozódik. — 14-dikben a' *Pesti* Német nyelvbeli ékesen szollásnak Professora *Ci. Halitzky* Ur a' *Pesti* Univerzitásba bé-közöntött, és a' Német nyelvnek szükséges és tsak nem el-kerülhetetlen voltát, egy ezen alkalmatósággal mondott fontos beszédjében úgy meg-mutatta, hogy ebben egy jelen való sem kételkedett. Anyai nyelvünk után a' Német nyelv leg-szükségesebb Nemzetünknek, minden *Europai* nyelvek felett; melly már az egészszokos Világ előtt tudva van. — Azt irják Budáról, hogy a' fő Hertzeg *Josef* Vasas Serge, és többnyire majd minden *Magyar* és *Horváth* Sergek parantsolatot vettének a' *Frantzia* Ország felé való indulatra. — — — A' 10-dikben meg indult *Eszterházy* Húszár Serge-béli Katonák azon búslongatának, hogy bár tsak későre ne érkeznének, hogy lenne mit vágniak, olly nagy indulattal mennek az ellenségre. — *Szarhmár* Vármegyében egy érd. ember *T. Szuhányi* Ferentz Ur, ki ezen N. Vármegyében sok éltendőig fő hivatalokat viselt, Apr. 30-dikán meg-hólt hirtelen Gutta-ütésben.

Torda 10. Máj. — Ezen folyó hónapnak második napján kezdődék N. *Torda* Vármegyének újabb közönséges Gyűlése, melly tart még e' máj napig *Tordán*, és ez héten fog is még tartani. Először a' Néhai áld. eml. Fejedelmünk II. *Leopold* haláláról való jelentő Levél olvastatott fel, és a' meillet édes Anyja' Székiben következett uj Fejedelmünk F. *Ferentz*nek e' mi Országunkat is minden törvényeiben és szabadságaiban való megtartásáról bizonyosá tévő Kegyelmes Levele. Nem voltanak semmit egyéb nevezetes dolgok, hanem különböző-külömb-féle pereknek folyásai. — Bizonyos tudósításból érttettem, hogy a' múlt napokban Miklós-vár Székben, Vargyason igen nagy égés esett, mellynek alkalmatossága és ki-menetele így volt: Egy ember a' maga feleségét keményen megverte. Ez osztán akkori fájdalomában és mérgében csak elment a' tsürös kertében és az önnön-maga tsürét felgyújtotta. A' szomszéd alszonya tudta a' megverettetést; látta, hogy az alszony a' tsüréből ki-ment, 's az után a' tsür meg is lobbant. Nagy szél támadván, 36 házak elégtének. E' nagy kárvallásban ki-találta jelenteni a' szomszéd-alszony, hogy a' ház-gazd-alszonya, a' hol támadott az égés, gyújtotta-meg Férfjének tsürét. A' Falusiak, kik mind Katonák, egyben-gyűltenek a' tűz alatt. Amaz Alszonyt minden tovább való hirtétel nélkül meg-sententiázták, és meg-fogván az önnön-maga tsürének tűzében belé-vetették, és ott elégett. Az elégett alszonynak két fiai mostan már perelni kezdték a' falusiakat azon iselekedéért. Látzik hát ebből, hogy nagy tűz a' méreg. — Vagyon Parajdon, Sóbányáival híres Fiscalis helységben egy kisdéd Reformáta Ekklesia, mellynek mostani Papja, egy igen buzgó lelkü, de egyfzersmind bátor szívü ember, akarván meg-romlott temploma helyett újabbat építeni még a' múlt esztendőben 500 forintot kért költsön e' szent végre valahonnan. Az Ekklesiája ellenzette, ne rontatná-e' a' templomot, mivel költség nem volna újabbnak

jahbnak építésére. De ő azt felelte, hogy biznák
 réá, mert el-igazítja. Ő azért tavaly, sem Tractus-
 nak, sem Esperestnek, sem másnak semmi hirt nem
 tévén, egy Instántziát ír Levél formában egyene-
 sen II. *Leopold* áld. eml. Fejedelmünkhöz, melly-
 ben hathatóson le-írja azon ott lévő templomnak
 állapotját, mint kezdette építeni, mennyi pénzt kért
 fel költsön, már azt meg nem adhatják, azonban
 a' templom-is félben hever. Instálja ő Felségét,
 még pedig úgy, mint a' Parajdi Ekklesiának fő Cu-
 ratorát, hogy mivel ő Felsege azon Ekklesiának
 egyedül való Pátronussa és fő Curatora, méltoztat-
 nék olly kegyelmes rendelést tenni, hogy mind a-
 zon költsön pénzt ők ki-fizethessék az ő Felsege
 kegyelmes segedelméből, mind pedig a' félben lé-
 vő munka már tökéletességre mehessen. Ezt az
 Instántziát ő tsupán Magyar nyelven írta, és petsét
 alatt egyenesen ő Felségéhez fellyül titulálván út-
 nak eresztette. Mi léfszen belőlle? A' Levél ő Fel-
 ségéhez Postán el-megyén. Fel-bontván látja a'
 Nagy Felség a' Magyar nyelvet. A' Cancelláriára
 küldi meg-fordítás végett. Meg-értvén kegyelme-
 sen az Instánsnak alázatos kérelmét, olly szerentsés
 órában találta e' kérés a' Királyi Felseget, hogy
 leg-ottan parantsol az Erdélyi Fels. Királyi Guber-
 numhoz, hogy vizsgáltafsék-meg, mennyi légyen
 az adótság? és mennyivel lehessen a' félben lévő
 munkát fel-építeni? Hallik már e' buzgó probának
 szerentsés ki-menetele, hogy a' költség iránt még
 a' bóldogúlt Fejedelemnek kegyelmességéből para-
 tsolat adatott. Lám! millyen szerentsés némelykor
 a' Szent Egygyügyűség! Ezt egy bólt, nagy tudo-
 mányu, mélfze-látásu ember a' világért illy for-
 mában meg nem mérte próbálni. De ez a' buzgó
 lelku ember, a' kit már minden egyházi Tisztjei
 illyen vakmerő mérészségéért törvénybe és bünte-
 tés alá akartak idézni, most már, mint az Isteni
 gondviselésnek tsudállatos eszköze, ditsértetik, és
 a' Királyi Felsegnek különös kegyelmessége álda-
 tik. — *Póka-Kereszturon* egy embert a' Tisztek
 fel-

fel-hajtanak a' havasokra valami dolog végett a' télen. Néki szegénynek bostkora nem volt, hideg lévén és hó, kéntelen volt fából magának ottan paputsot faragni és készíteni, mivel a' bostkor rend felett drága volt a' télen, mellynek száját a' boka hajlásnál szegekkel reá vert bőrrel környül vévén ugy, hogy a' lábhoz lehessen fel-füzni, viselni kezdette. Látván, hogy jól szolgál a' dolog a' féle paputsokat könnyü fákból kezdett csinálni, és jobb jobb móddal készíteni, mellyet egyet három póltrán ad. A' bőrnek és bostkornak szer felett, sőt minden emberi betűlet 's törvény felett való drágasága kényszerítette ezt az embert arra. De a' bizonyos, hogy e' hasznos láb-beli, ha ki-terjedhetne a' szegénység között, és abban, nem tudom, mitsoda káros kevélység ellent nem állana, annak haszna felette szélesén ki-terjedne az egész Ország-ra a' hőrokre, bostkorokra, tsizmákra nézve, és nem kényszerítették sok érdemes, és számtalan fő ember 's közönséges jó hazafiak serege, a' timárok, bőr-készítők, bostkor és tsizma árúlok' határ nélkül való húzásoknak vonásoknak, tsak nem jobbagya lenni, mint közelebb a' télen vala. Az a' Póka-Kereftúri ember azt nem Hollandiában, sem nem Német Országban 's másutt látta, hanem talam vagy maga a' szükségből gondolta, vagy valakitől látta vagy hallotta, de méltó volna jó igyekezetében az elő-mozdításra, és hogy ez ki-terjedhetne minden felé. Nagy Gazdák gondolkoztak, hogy szerezzenek illyent, és tselédjeinek ajándékban adjanak, ha tsak elébb a' pajtában lévő munkára-is, melly által annak haszna a' szegénység között meg-kezdene esmérteni. — A' télen egy pár talpot négy márváson-is adtanak, rend szerint pedig 3 márvás egy Német forint. A' bostkor ára-is ahoz képest 14, 16 garas vala. Hát egy pár tsizmát, a' leg-javát, tudjuk, hogy 8 forinton-is ment. Ennyi tereh alatt nyög vala az egész Ország a' télen e' törvénytelen húza vona miatt. Sok Vármegyék, Városok, azok között Torda-is tette:

nek alázatos jelentést a' Fels. Kir. Cuberniumhoz orvaslás végett. De imé már most maga az Isten, és az idő-járása orvaslá. Már most mind ezeknek árrok hirtelen és közel a' rendes árrához meg-szálla. Egy fejős juh a' tél végén 's tavasz elein, 6, 7, 8 forint-is vala. Most már nyilván halljuk, hogy hét nyóltz márváson-is lehet venni. A' marha árra-is igen erősen meg szállott, még-is oh fájdalom! 4 krajtzár még a' húsnak fontja; a' gyertyának fontja minden Városokban 20, 24 krajtzár. Be fok hijja még az Ország boldogságának! A' Szalonnának itten Tordán a' közelebb múlt Sokadalmon 3 garason, öt póltrán-is ment fontja. Most-is rend szerint 10 krajtzárra négy garasra le-szállott, a' mi már régen 7, 8, 9 garasok között járt. — A' vetések, ugy halljuk, az egész Országban igen meg romlottak. Tsak az igen tér helyek és legjobb földekben jók. De az oldalos helyeken vagy igen szegények, vagy már igen sok helyeken kiszántattak. A' Szőlők vakosok-is. De ez türehető volna. Hanem a' jövések meddők. Nagy szárazság uralkodék minden-felé Húsvéttól fogva. De ezen az héten szép kövér idő kezdé járni. A' Törökbúza vetésnek nagy elő-menetele vagyon.

Kis-Enyed. 30-dik Apr. — Sajnálva és szánakozva lehet említeni az ide való Ref. Prédikátornak Tiszt. D * * P * * Urnak, egyébaránt szép tudományu ifju embernek, elméjében lett meg-haborodását. Már régtől fogva tapasztaltatott ez a' nyavallya benne mind *Benedekben* való laktában, mind itten nállunk sok és különböző jelekből. De most ezen esztendőben leg-inkább ki-ütötte magát ez a' meg-tébolyodás. Nevezetesen a' Felesége ellen iszonyu dühösséggel támadott és egynéhányszor meg-akarta ölni. Melyre nézve a' szegény Papné Húsvét előtt nem sokkal hogy magát bátorságban tesse férjének iszonyu dühössége ellen, a' Mélt. itten lévő Udvarban fel-költözött, parantsolatja lévén az itten lévő Tisztartónak V * * Urnak a' befogadás iránt a' maga Mélt. Principálisától. Ugy
tör-

történik azért éppen Husvét előtt való héten, hogy a' Pap nagy meg-indulással estve felé az Udvarba fel-ment, a' Tisztartótól a' feleségét kérte-ki. A' Tisztartó magát mentvén a' parantsolattal, velle a' Pap egyben vészett, és akkor a' Tisztartó házá-
nak fordítóját magával el-vivén, haza ment. A' Tisztartó le-seküdt. Tíz órá tájban a' Papra reá érvén a' diühőség, egy igen nagy mozsár-törőjét kezében vélti, fel az Udvarba, de a' ház fordító-
ját otthon felciti. Kéredzik-hé a' Tisztartóhoz, de csak kopogatással. Szerentsére a' fordító otthon maradván egyenesen bé nem melietett. A' Tisztartó azt vélvén, hogy valamely béres lézzen, mondja, hogy emelje az ajtót. Ugy-is próbálja, de nem boldogul. Végre maga fel-kél az ajtót meg-nyitja. Amaz bé-rohan, kéri-elé a' feleségét. A' Tisztartó feleli, hogy távoljabb lévő házban vagyon. De azonban a' nagy mozsár-törővel nagy erővel fűtő-
veztáján üti. Itt-is szerentsére nem a' gombjával találta, hanem az oldalával. A' Tisztartó leg-ot-
tan le-esik a' földre, el-szédülvén, és ugy vélte, hogy meg lövetett, vére folyni kezdett. Amaz ha-
jában akad, torkát fojtogatta. Igen nagy bajjal eszmélkedvén, a' küszködésben felyül kapott lok-
kal erősebb ember-is lévén, és az házból, hol fenki sem vala, ki az Udvarra hurtzolódtak. Ot-
tan a' Tisztartó tolvajt kiáltott, hogy a' Pap meg lötte, fogják-el. A' béresek elé-szaladnak, a' lize-
gény nyavallyás Papot le agyulják. De a' Tisztartó tartoztatván, hogy meg ne ölnék, parantsolta, hogy meg-kötöznék, és lántzra tennék. Meg is lett, és azon éjjel ottan maradott. Reggel osztán négy ide való Nemes Emberek fel-menvén az Udvarban, vagy vették ki erőss kezességen a' nyavallyás rabot. De ő a' tselekedettel és a' kezességgel emmit sem gondolván, Husvét első napján lóra üle és el-szökék, és vagyon.

Anglia. — Az Anglus Parlamentomban az alsó Háznak nevezetesebb tagjai közt u. m. *Pitt*, *Foks*, és *Burke* között a' múlt hónapnak végéig igen indulatos vetélkedések támadtak, melly dolog annyival nagyobb figyelmetességet érdemel, mivel az ő vetélkedéseknek matériája még ekkor csak úgy fordult elő a' Parlamentomban, mint a' mellyet jó lenne vizsgálás alá venni. A' dolog ez, és így történt:

A' múlt Apr. 30-dikán a' Parlamentomnak egy *Grey* nevezetű tagja azt a' jelentést tette, hogy a' Parlamentomnak mostani formája hibás, és az Anglus nemzet nem érheti-el általa a' maga tzellyát, mellyre nézve szükséges-képpen más formát kellek neki szerezni, hogy az egész Anglus nemzetnek képit viselhesse. Ez az a' dolog, mely a' mint csak a' maga első hirivel-is igen nagy vetélkedésekre adott alkalmatosságot, ehöz képeest Angliára nézve még fontosabb következtéseket szülhet. *Pitt* az első alkalmatossággal, midőn a' régula szerint, még csak nem-is lehetett volna a' dolog ellen, vagy mellette disputálni, ki-kelevén ellene, ezeket mondotta: „

„ Ő tudja — így szoll *Pitt* — hogy a' Parlamentom törvénye ellen vagyon valamelly dolog fellől akkor bezzélleni, midőn arról csak előbbször tétetik emlékezet. De a' millyen szoróssan ő magát ezen régulához köti, éppen olyan erősen kéntelenítettik e' mellől egy olyan alkalmatossággal el-állani, midőn a' *Constitutionnak* meg-változtatását abban az időben látja sürgettetni, mellybentsak egy szót-is erősen meg-kell fontolni, ha az a' *Constitutiót* illeti. A' Nemzet Repräsentánsainak a' Parlamentomban való meg-változtatása előtte nem ujj gondolat, már ő azt fokot forgatta elméjében, és azt 1784-ben maga-is javasolta volt. Az iránt való értelmét még most sem változtatta meg: de az idők és környül-állások most éppen mások. Egy ilyen változás most a' lakosoknak életeket és szereztséjeket, Angliának pedig, melly minden más Europai Országok

gok között, sok czitendőktől fogva, a' Despotismus alatt való nyomtattatást, és a' Törvényektől való függetlenségből származó szerentsétlenségeket csak egyedül nem isméri, ezen bódogságát, veszedelemmel fenyegetné. Ő tehát csak olly fel-tétel alatt egyeznék-meg a' Parlamentom mostani formájának meg-változtatásában, ha az, minden egyéb oldal-félt való tévelygések nélkül, 's közönséges egyezésből esnék, és ugyj mérsékteltethetődnek, hogy a' Nagy Britanniának bódogságát csak bizonyosabb lábra állítani, nem pedig nevelni akarná. Ő tökéletesen meg-vagyon győztetve az iránt, hogy az emberi elmének lehetetlen a' Hazafiak' bátorságos állapotjára nézve tökéletesebb Systemát ki-gondolni, mint a' mijen a' mostani Anglusoké. A' Constitutiónak bátorságos állapotja, a' Parlamentomnak azon a' bátorságos állásán fundálódik, mellyet senki meg nem mozdíthat, 's nem volna annál tsudálatosabb, mintha ezen állandó állapotnak az ember egy szüntelenül változó Systemát akarna elejébe tenni. Ő egész erejét szüntelenül az Anglus Constitutió' azon Democratica részének oltalmazására fogja fordítani, mellyen a' lakosok személlyes bátorsága fundálódik: de soha a' maga kezét egy olyan Democratiának formálására reá nem tézti, mellynek következése az a' törvénytől való függetlenség lehetne, a' mellyet Szabadságnak neveznek, Midőn ő a' Parlamentomnak Reformáltatását javasolta, akkor ő erre az Ország panaszza által indított volt. Akkor az egész Nemzetnek értelme ez volt: hogy az Ország el-szegényedett légyen: hogy a' Parlamentom a' nép jóvának munkálódását elmulatta, egészszén az Udvartól hordoztatik, melly igen el-hatalmasodott. Ekkor még-is igen sok bölts emberek vóltanak abban az értelemben: hogy az, a' mi az Anglus Constitutióban jó, annak rossz részét sokkal fellyül haladja: hogy a' változtatásnak következési bizonytalanok, a' melyekre nézve jobb jobb lenne a' Constitutiót a' maga valóságában meghagyni. Most már annyival inkább, midőn az Udvarnak

yarnak a' Parlamentomhoz való bé-folyása meg-kis-sebbedett, a' vezedelem el-múlt, a' Nemzet böl-dogsága meg-nevekedett, midön senki nem pana-szol, minden a' maga szerentséjével meg-elegedett — éppen nem lehetne Reformatiónak készítettén mun-kálódni. Sőt ezt annyival inkább kellene most ke-rülni, mennél világosabb példából szemlélheti je-len való-képpen az ember a' Revolutioval járó ve-zedelmekeket.

Továbbá igen fel-forrott indulattal beszélt Pitt az ugy nevezett nép tsábittók és ingerlők el-len, és hogy mi-némű eszközökkel lehetne ellenek-élni. Szemekre vetette ezeknek, hogy az ő tzél-lyok nem az Anglus Constitutiónak meg-erősítése, hanem annak el-temetése volna, a' kik a' valóságos böl-dog tsendefséget, egy képzelt tökéletesség-nek akarják fel-áldozni. Ez az ő tzéllatok nyilván-ságosan ki-tettzik azokból az Anglus nyomtató Saj-tókat naponként el-hagyó teméntelen irásokból, mellyekben a' múlt Seculum-béli Anglus Revolutió tökéletesség nélkült valonak hirdettetik, az örökös Monárkhaság motskoltatik, a' *Subordináció* és a' rangok szerint való különbözés nevettségesen irat-ik-le. Ezen irók tellyes igyekezettel azon vagy-nak, hogy az Anglus böl-dog Constitutió helyébe egy olyan plánumot helyheztesse, melly az ugy nevezett emberi juson fundálódik, de a' mely soha még egy Országban is fenn nem állott, és ha egy reggel fenn állana, már estvére öszve omolna. Ő tehát az Anglus Constitutiót életének utolsó órá-jáig, annak minden ellenségei ellen oltalmazni, és a' népről azt a' vezedelmet, mellyet ezen *Re-formatió plánumával* edgyütt az Országba bé-hozni törekednek, el-hárítani, magában meg-tántoritha-tatlanul meg-határozta.

A' Pitt beszédével való meg-elégedéseket, annak mondása közben, sokan ki jelentették. De fel-ál-lott utollyára *Foks*-is az *Ooppositió* Képiben, és fe-lt neki!! Leg-előbb-is annak mondott szemtől.

szembe

Izembe ellent, hogy azok a' nehézségek, mellyek *Pittet* 1784-ben a' Palamentombéli *Reformátiónak* jóvására fel-indították, már most az ő *Minister*-ségében meg-szüntenek volna, és hogy az Ország-
nak környüállásaiban oly nagy változás esett volna, mint *Pittnek* személyes állapotjában. Az ak-
kori időbeli veszedelmek között, mellyek a' nép szabadságát fenyegették, még tsak egy-is nem hogy eltávozott volna, sőt azok most terhesebbek, és a' szabadságnak meg-bántatása három esztendőktől fogva mind inkább-inkább ki-tettző. Eppen nem lehet azt erősíteni, hogy ezen mostani Parla-
ment, a' Nemzetet illendően repræsentrálná, és annak értelmét és akaratját bé-tölttetni elégségséges volna. Ezen dolognak, az *Orosz* birodalom ellen tettett utolsó hadi-készület, tökéletes bizonyosága. Soha a' Nemzet a' maga értelmét nyilvánosságában ki nem mutatta, mint ezen hadi készület ellen, még-is a' *Ministerium* a' maga tzeljára a' *Voksoznak* többségét, a' közönséges értelem, és a' *Nemzet* igaz *Repræsentransainak* akaratja ellen, a' *Parlamentomhoz* való maga veszedelmes bé-folyása által, meg-tudta nyerni. De lett volna tsak a' *Nemzet* illendően repræsentráltatva (az az, hogy tett volna a' *Parlamentomnak* illendő alkotása) löha ez az éppen nera böltts hadi készület nem tétellett volna, és már most a' *Nemzet* nem kéntele-nítettnek azokkal a' minden tzel nélkült tett költségekkel terhelődni. Attól az időtől fogva, hogy ezen szó: a' *Ministereken* vetett *bizodalom*, a' *Parlamentom* *Stilufsába* bé-jött, esztendőről-esztendő-re és napról napra kezd némelleyeket ezen *Parlamentomi Ház* a' maga *prærogatívái* között el-vezteni. Ő tehát (*Foks*) meg vagyon az iránt győzet-
tetve, hogy a' *Reformátiora* igen nagy szükség va-
gyon: a' mellyben ő néki tsak azok mondhatnak ellent, kik egy határ nélkült való *Despotaságnak* akarnak elzközül szolgálni.

Továbbá le-szállott *Foks* az *Anglus Constitutio*tól oltsároló irásokra, és a' többek között emlíkezett *Pénnek* (*Payn*) az *Emberi Jusról* írott könyvéről. — Hogy a' *Pén Pámphletje* — így szól *Foks* — az *Anglus Constitutio* ellen íratott legyen, azt ő meg-engedi: de csak az még, hogy egy idegea *Amerikai* ember az *Anglus Constitutio* ellen most-koson írt, nem lehet elégséges ok *Pittnek* arra, hogy régi gondolkodását meg változtassa. A' *Frantzia Revolutio* távol vagyon attól, hogy egy *Anglus Reformatiótól* irtoztathatna, de sőt arra hívja az embert, és bizonyosságául szolgál annak, melly vezedelmes égyen a' vizsgálá-éléseket annyira neked-ni engedni, hogy azokon az után közönséges *Revolutio* nélkül változtatást tenni ne lehessen. Angliában semmit újítani nem akarni, a' leg-nag'obb ujjság; a' minthogy az *Anglus Constitutio* szüntelen való változások által mehetett a' mostani tökéletességére. A' Parlamentom főbbik kötelessége ez, hogy a' *Constitutio*t, ezt a' nagy épületet, szüntelenül vizsgálván, a' melly részeit hibásnak találja, orvosolja: ne-hogy az egész-is öltve omollyou. A' jelen-való idő éppen olyan alkalmas a' hibának meg-jovítására, mint más akár mellyik, sőt Angliának mostani nyugodalmas állapotja alkalmasabb, mint az az idő volt, a' mikor *Pitt* az *Amerikai* háboru alatt, ugyan ezt a' változást javasolta. Ha a' nép ezen *Reformatziót* nem kíváná, úgy sem ártana a' dolognak meg-vizsgálása semmit: akkor pedig, mikor ezt a' nép kívánja, el-halaszthatatlanul szükséges. Természete az minden emberi dolgoknak, hogy ha változást nem szenvednek, el-nemtelenednek: a' jó, nem maradhat örökösön jónak. Szemlélni lehet, hogy minden Státusokban naponként jobbitások esnek. A' *Philosophia* világoiságot terjetzt szélyvel a' népek között. Ő — így szól *Foks* utollyára — reméli, hogy *Anglia* egyedül, minden maga jobbitása nélkül, a' bigotságba és *Præjudiciumokba* bémérülve halgatni nem fog. Az *Anglus Constitutio* minden más *Constitutio*ok felett egyedül bír azzal a' tökéletességgel
hogy

hogy minden jobbitásoknak tsiráját megában foglalja.

Harmadik, a' ki ezen dolog felől a' más ket-
tőhöz hasonló forrósággal beszélt, vala *Burke*,
királ, és egyfzersmind *Pén*-is — hogy a' dolgot
jobban meg érthessük ezt jegyezzük meg. — (*Pén*
(Payn) egy Amerikai tudós nagy ember. Az Amé-
rikai Revblutióban nem alaton személyt jádfzott.
A' Frantzia Revolutiokor Párisban vólt, 's talám
ott vagyon most is. Ez felettébb nagy Demokrá-
ta. Az Amerikai háboru alatt *Burkenak* barátja
vólt, azért; mivel ezen háborunak az Anglus Par-
lamentom-béli Oppositioval együtt *Burke* is illensége
vólt, 's telvességgel nem akarta, hogy az Anglu-
sok az Amerikaiakkal hadakozzanak. Midőn az
után *Pén* azt reméllette vólna, hogy *Burke*, a'
Frantzia Revolutióra nézve is egyet ért véle, egy-
szer tsak el-hűl, midőn ezen Revolutió ellen *Bur-
kenak* egy mérges írása akad kezébe. Erre *Pén*-is
pennáját ragadván, meg tzáfolta a' *Burke* irását;
és így veszett öszve a' *Pén* és *Burke* között való
barátság. *Pén* ezen irásában nem átalja az An-
glusnak meg bizonyítani akarni: hogy Angliának
nem hogy liiba nélkült való Constitutoja vólna, ha-
nem Constitutioja sints egy tsepp-is.) Már most
meg érthetjük a' *Burke* beszédjeit, ki is *Iohsnak*
ezeket seelé vizsgálja: „

„ Ö sajnállya hogy ötet, az haza Constitutio-
jának vezedelembe való forgása, mostanában az *Oppo-
sítio* mellől, melly mellett eddig elé annyit har-
tzolt, el-állani kényszeriti. Azt is erősitette, hogy az
egész Anglus Constitutióban semmi meg-bánthatat-
lanabb és szentebb nintsen, mint a' Parlamentom-
nak mostani alkatása, mellyet még semmi változá-
sok el nem ronthatanak, és azt most is meg-vál-
toztatni leg-kilsebb ok sintsen. Minden Reformá-
tóra tzélozó képzelődések a' magok fundamento-
mokat, egyedül a' *Pén* szemérem nélkült való mots-
kos irásából vették, mellynek ez a' Titulusa:
Az Emberi Jus. Ennek írója tsak úgy nevezte-
tett

tett meg, mint egy idegen: de a' ki tulajdon lép-
pen nem egyéb, hanem egy *Amphium*, rész szerint
Amerikai, rész szerint Frantzia, rész szerint pedig
Anglus: de a' kiben ezen három nemzet közzül
mindenikből elégséges tulajdonság tanáltatik a' vég-
re, hogy mind a' hármat öfzve zavarhassa. Az ő
motskos irásának terjesztői nállunk azok, kik a'
Parlamentomnak Reformátiojá: sürgetik, kik köz-
zül a' *Kirdly-ölő Jákobiták Klábjában Párisban*-is
igen sokan vagynak, kiknek az a' Gondjok, hogy
a' *Frantzia és Anglus* Nemzet, az az, nép között
szövettséget szerezhessenek, 's magok veszedelmes
tzellyokat minden-felé terjeszthessék. Ezek a' Stá-
tus Reformátori vetették ki a' Frantzia Királyt a'
maga Tronulsából; ezek ontották öfzve az egész
rendet és Uralkodás formáját, és a' helyett, hogy
a' népen segitettenek volna, annak veszedelmét ket-
tőztették. Már most a' népnek egy Tyrannus hel-
lyett 700 vagyon, kik a' Nemzetnek sepreji, és a'
kik közzül, egynek sintsen 100 fontnyi jövedelme.
'S e' volna tehát az a' népet repräsentáló Gyűlés,
mellynek Angliában is be-kellene hozatni? 's a' t.

Igy folyván a' dolog Angliában a' Parlamen-
tomban: gondolhatni lehet, hogy folyjon az, a'
nép között. — Anglia ki-hirdette, hogy a' Fran-
tziákra nézve Neutralistának marad.

Egy néhány Regimentek iratnak a' külső Le-
velekben, hogy a' Frantziáktól az Auszriai Sergek-
hez által jötenek legyen. Vagy négyen ezen Re-
gementek közzül meg-is neveztetnek, mellyek köz-
zül meg-jegyzésre méltó a' Frantziáknál lakó *Esz-
terházinak Húszár Regimentje*.

Svédzia. — Az *Ankerström* feje és jobb karja
karóba vonatván, és 4 darabokra vágatott teste
kerekekre tétetvén, az Ország utak mellé tétetnek-
ki. Gróf *Horn*nak és *Ribbing*nek mint infamisok-
nak jószágaik el-véttetnek, fejek és jobb kezek el-
vágatnak, és 4 darabokra vágatott testek karókba
vonattatnak. Oberfl. *Lilichorn*, Kancellária-béli Ta-
nátsos *Engeström*, Májor *Hartmansdorf*, és Adjutánt
Báró

Báró *Ehrensverd*, betsületektől, jofzágoktól és életektől meg-fofztatnak: de ezen utolsóknak megengedtetett, hogy 3 napokig még a' magok mentégekre valamit bé-adhassanak.

¶ *Tudófitás.*

¶ *Bihar* Vármegyében, *Diofzeg* Uraság rézéről linck linck jelentetik, hogy minekutánna a' nevezett *Mgos* Uraság a' híres *Gróf Dietrichstein* közel *Debretzen*hez *Hofszú Pályban* lévő Ménesében 150 darab *Lovaii* Licitáció által eladni eltökélléte volna, három bizonyos napokra, ugy-mint Májusnak 14-dikére és Juniusnak 4-dikére és 25-dikére ezen folyó esztendőben 1792-ben határozatott.

Ezen *Lovaknak* száma között talátlatnak 8 szép *Mén-lovak*, melyek minekutánna illendően megbetsültenek, ároknak harmad része el-hagyása után, 100 forintoktól fogva 300 forintokig fognak adattatni. Ot 5 esztendős *Tsödörök* 120 forinttól fogva 180 forintokig. Nyóltz két és egy esztendős *Tsödörök* *Tsikok* 20 forinttól fogva 75 forintokig, 70 rész szerint tsikós; rész szerint terhes *Kantzák* 16 esztendős koroktól fogva 4 esztendős korokig, és 15 forinttól fogva 100 forintokig. És 24 három esztendős koroktól 1 esztendős korokig való *Kantza* *Tsikok*, az utobbiak-is azon képpen, mint az elsőek fognak a' tartott illendő betsü után, és harmadik része el-hagyása után *Licitatoria* botsáttatni, és a' *Collicitáns* *Uraknak* egy egy darab a' megbetsült áron aloll-is által botsáttatni. — A' *Vévök* azért a' meg-nevezett napokon *Hofszú Pályban* a' hol a' Ménes tartatik, meg-jelenjenek, a' hol a' *Licitáció* mindenkor reggel 9 órától fogva 12-ig, és dél után 3 órától fogva 6-tig fog tartatni.